

SUOMALAISISTA HYÖNTEIS-
NIMISTÄ

UUNIO SAALAS

THE FINNISH NOMENCLATURE OF INSECTS

I tsestänsä lienee selvä, että tavallisimmista hyönteisistä, joilla on yleisesti tunnetut kansanomaiset suomalaiset nimet, nämä otetaan kaikkialla käytäntöön sekä puheessa että kirjoituksissa, — tieteellisissä teoksissa kuitenkin rinnan kansainvälisten nimien kanssa. Mutta siitä, missä määrin on syytä tehdä suomalaisia nimiä sellaisillekin lajeille, joilla niitä ei ennestään ole ollut, voivat mielipiteet käydä eri suuntiin. Tämän kirjoittaja on omasta puolestaan sitä mieltä, että meillä on täysi syy rikastuttaa kieltämme uusillakin hyönteisnimillä ja — milloin niin tarvitaan — sepittää suomalaiset nimet ainakin niille kotimaisille lajeille, joilla tiedetään olevan jonkinlaista taloudellista merkitystä tai jotka muuten syystä tai toisesta ansaitsevat erikoista huomiota. Samoin olisi hyvä saada suomenkieliset nimet myöskin tunnetuimmille ulkolaisille lajeille sekä tärkeimmille hyönteisryhmille. Kuten tunnettua käyttää suomalainen vieraskielisiä nimityksiä paljon vastahakoisemmin kuin muut kansallisuudet ja hänen kielensä taipuu verraten huonosti niitä lausumaan. On sen vuoksi pidettävä varmana, että sopivien suomalaisten nimien käytäntöön ottaminen suuresti edistää hyönteisten, esim. tuholaisten, tuntemista laajoissa piireissä. — Näin ovat asian ilmeisesti käsittäneet myöskin monet aikaisemmat suomenkieliset hyönteistieteelliset kirjailijat ja eläintieteellisten oppikirjojen laatijat, koska he ovat aikojen kuluessa sepittäneet lukuisia hyönteisnimiä sellaisille lajeille ja ryhmille, joilla ei niitä ennestään ole ollut. Ja siten on suomenkielinen hyönteisnimitys vuosikymmenien kuluessa rikastunut rikastumistaan.

Kuitenkaan ei mielestäni ole riittävää syytä suomalaisten nimien laatimiseen k a i k i l l e kotimaisille hyönteislajeille, — sellaisillekin, joista oikeastaan vain ammattimiehet joutuvat puhumaan ja kirjoit-

tamaan, — sillä esim. meidän kaikkien yli 10 000 kotimaisten hyönteislajiemme »ristiminen» tuottaisi varmaan aivan ylivoimaisia vaikeuksia eikä vastaisi tarkoitustaan.

Ryhtyessäni muutamia vuosia sitten kirjoittamaan »Viljelyskasvien tuho- ja hyötyhyönteiset» nimistä teosta, joka sittemmin viime syksynä ilmestyi painosta, pidin tärkeänä saada suomalaiset nimet siinä esitettävälle lajeille, ja sentähden aloin kerätä vanhemmista teoksista aikaisemmin käytettyjä nimiä. Tällöin ilmeni, että nimistö oli hyvin epätasainen ja vakiintumaton. Monet tärkeätkin lajit ja ryhmät olivat vielä kokonaan nimeä vailla. Toisista oli käytännössä yksi ainoa nimi, mutta lukuisista lajeista käytettiin sekaisin monta eri nimitystä. Kun oli peljättävissä, että nimistössä vähitellen syntyisi yhä enemmän hämmennystä sen johdosta, että eri kirjailijat, toisistaan tietämättä tai välittämättä, laatisivat samoille hyönteisille uusia ja toisistaan poikkeavia nimiä, ja kun sitäpaitsi tuntui suotavalta, että parhaimmat jo käytännössä olevista nimistä pääsisivät vakiintumaan yleiseen käytäntöön, mutta että eräät syystä tai toisesta sopimattomat, jo ainakin jossain määrin vakiintuneet nimet vaihdettaisiin lyhyempiin ja sattuvampiin, ryhdyin neuvotteluihin asiasta useiden muiden suomenkielisten hyönteistieteilijöiden kanssa. Seurauksena oli, että keväällä 1932 muodostettiin toimikunta, jonka tehtävänä oli laatia suomenkielinen nimistö pääasiallisesti viljelyskasveja vahingoittaville ja hyödyttävälle hyönteisille y.m. selkärangattomille eläimille, mutta samalla myöskin muille lajeille ja ryhmille, jotka syystä tai toisesta tulivat yllämainitussa teoksessani mainituiksi. Tähän t o i m i k u n t a a n kuuluivat, paitsi allekirjoittanutta, maisterit Y. HUKKINEN, J. LISTO, N. VAPPULA ja H. VÄÄNÄNEN. Sitäpaitsi antoivat toimikunnalle apuaan m.m. prof. W. M. LINNANIEMI, dos. K. J. VALLE, reht. H. SALOVAARA, leht. A. PULKKINEN, maat. ja mets. kand. E. KANGAS, maist. V. KANERVO ja assist. P. KONTKANEN. Vieraskielisten nimien tulokinnassa avusti toimikuntaa prof. O. TUULIO, ja maist. E. A. SAARIMAA tarkasti lopullisesti sanaston kielelliseltä kannalta.

Paitsi yllämainitussa allekirjoittaneen teoksessa, on osa komitean

hyväksymästä nimistöstä otettu käytäntöön (pääasiallisesti samassa muodossa) Y. HUKKISEN kirjassa »Tuholaistorjunnan opas I», H. SALOVAARAN teoksessa »Eläinten maailma» sekä »Suuressa Puutarhatietokirjassa».

Kun tekeillä olevaa m e t s ä t i e t e e l l i s t ä s a n a s t o a varten myöhemmin tarvittiin myöskin metsähyönteistieteellinen nimistö, muodostettiin keväällä 1933 uusi toimikunta tätä laatimaan. Siihen kuuluivat, allekirjoittaneen ohella, maat. ja mets. kand. ESKO KANGAS, jolle oli annettu tehtäväksi huolehtia kyseessä olevan sanaston metsäentomologisesta puolesta, tri M. HERTZ ja maist. H. VÄÄNÄNEN. Tämä komitea laati jonkin verran laajemman nimistön kuin saadaan mahtumaan mainittuun metsäsanastoon, ja siitä aijotaan säilyttää jäljennökset tutkijoiden y.m. asianharrastajien käytettäväksi m.m. Suomen Metsätieteellisen Seuran ja Vanamo-seuran arkistoissa. Tämän sanaston on kielelliseltä kannalta tarkastanut tri Y. TOIVONEN.

Suuri osa niistä nimistä, jotka molemmissa yllämainituissa sanastoissa on ehdotettu otettaviksi käytäntöön ja vakiinnutettaviksi, on saatu joko kansankielestä tai aikaisemmasta kirjallisuudesta. Monet niistä esiintyvät esim. jo LÖNNROTIN sanakirjassa vuosilta 1874—80.

Ensimmäinen suomenkielinen eläintieteen oppikirja on kuitenkin ilmestynyt jo ennen LÖNNROTIN sanakirjaa. Se on J. W. MURMANIN ja P. ASCHANIN kirjoittama v. 1866 painettu »luotuisoppi» nimeltä »Eläintiede suomalaisille alkeiskouluille». Kirjan hyönteisosan on laatinut tekijöistä viimeksimainittu. Siinä esiintyy jo huomattavan suuri määrä suomalaisia hyönteisnimiä, joista toiset ovat päässeet vakiintumaan, toiset saaneet väistyä uudempien nimien tieltä. Esimerkkeinä ASCHANIN teoksessa esiintyvistä ryhmä- ja lajinimistä, jotka uusissa nimistöissä ovat säilytetyt aivan semmoisinaan tai vain hieman oikeinkirjoituksellisesti muutettuina, mainittakoon: k u o r i a i s e t , l y h y t s i i p i s e t , j a u h o p u k k i , t o u k o h ä r k ä , k ä r s ä k k ä ä t , k i r j a p a i n a j a , s a r v i j a a k k o ; p i s t i ä i s e t , s a h a p i s t i ä i s e t , p u u p i s t i ä i s e t , l o i s p i s t i ä i s e t , h e v o i s m u u r a h a i n e n , h e r h i l ä i n e n ; k o r e n -

not, sudenkorento; heinäsiirkat, kulkusirkka, rusakka; vaaksiainen, paarma, kiiliäiset; perhoiset, kaaliperho, kehrääjät, mittarit, käärijäiset ja koi-perhoiset. Esimerkkeinä sellaisista ASCHANIN käyttämistä nimistä, jotka eivät ole päässeet kirjallisuudessa vakiintumaan tai joille myöhemmin on annettu toinen merkitys, mainittakoon: lesiäinen (A:n mukaan *Anobium*, nyk. *Ptinus fur*), viillesarvikkaat (nyk. lehtisarviset), retu (*Haltica*), sitsontiaainen (sittiäinen), muuriaiset (muurahaiset), pesämuuriaainen (punamuurahainen), metsämettiäinen (kimalainen), suorasiiپیäiset (suorasiiپیiset), kaksisiiپیäiset (kaksisiiپیiset), sappihyttiset (äkämäsääsket), pääskyn häntä (ritariperhonen), nokkolaisperho (nokkosperhonen), kirpat (A:n mukaan *Hemiptera*, nyk. *Halticinae*) ja tekät (kaskaat).

Vuonna 1880 julkaisivat A. J. MELA ja J. A. PALMÉN »Luonnonopillisen kuvaston», jossa oli hieman yli 50 hyönteislajia, niillä kaikilla suomalaisetkin nimet. Osa niistä oli toisia kuin ASCHANIN käyttämät, toiset ilmeisesti kansan suusta tai LÖNNROTIN sanakirjasta saatuja, toiset MELAN »tekemiä». Niinpä näyttävät tässä kuvastossa ensimmäisen kerran esiintyneen sellaiset nimet kuin: Lehtipistiäinen, maakiitäjä, kaarnakuoriaainen, sukeltaja, seppä, turkkilo, hepokatti ja yökorento, joita nimiä ei vielä tavata ASCHANIN kirjassa. — MELAN käyttämät nimet löydetään — harvoja poikkeuksia lukuunottamatta — jotenkin muuttumattomina B. F. SALOSEN oppikirjassa »Zoologian alkeet kouluja varten» (1. painos 1881, 6. painos 1898).

Huomattavan määrän uusia hyönteisnimiä toi A. J. MELA jälleen kirjallisuuteemme »Koulun Eläinopissa», jonka 1. painos ilmestyi v. 1899.

Jo tätä ennen oli kuitenkin v. 1890 käännetty suomenkielelle A. E. HOLMGRENIN pieni kirjanen »Tavallisimmat pellon tuhohyönteiset», jossa esitetään useille viljelyskasvien tuhohyönteisille uudet suomenkieliset nimitykset. Näistä mainittakoon seuraavat vieläkin käytäntöön jääneet nimet, jotka eivät olleet esiintyneet ainakaan missään

aikaisemmin mainitsemissani teoksessa: viljaseppä, haiskiainen, kaalikärsäkäs, (juovikas) hernekärsäkäs, rapsipistiäinen, olkipistiäinen, naurisperhonen, jyväkoi, porkkanakärpänen ja vehnäsääski, samoin myöskin m.m. rakkojalka-nimitys, joka on ollut yleisessä käytännössä näihin päiviin asti.

Vuodesta 1897 alkaen oli myöskin valtioneentomologimme E. REUTER alkanut julkaista vuosittaisia kertomuksiaan tuhohyönteisten esiintymisestä Suomessa. Näistä kertomuksista, joita ilmestyi hänen toimittaminaan aina 1914:ään asti, alkuperäisesti ruotsiksi, mutta suomenkielellekin käännettyinä, käytettiin suomennoksissa useista taloudellisesti tärkeistä lajeista suomalaiset nimet, mutta saman lajin nimet saattoivat usein, eri suomentajista riippuen, suurenvaihdella.

J. E. ARON v. 1900 julkaisemassa teoksessa »Suomen Perhoset» oli laadittu suomenkieliset nimet kaikille siihen asti tunnetuille kotimaisille suurperhosille. Varsinkin monilajisten sukujen edustajista oli usein pakosta jouduttu käyttämään verraten pitkiä ja hankalia kaksoisnimiä. — V. 1907 julkaisi sama tekijä kirjasen »Peltojen ja niittyjen viholliset Suomessa», jossa myöskin oli käytetty useita suomalaisia hyönteisnimiä.

K. E. KIVIRIKON »Koulun Eläinopissa», jonka ensimmäinen painos ilmestyi v. 1910, osaksi vakiinutettiin, osaksi hieman muutettiin MELAN nimistöä.

Kun allekirjoittanut joutui kirjoittamaan »Maapallon Eläimistön» selkärangattomia käsittävät osat (ensimmäisen painoksen 2:nen osa, joka sisälsi m.m. palearktisen alueen hyönteiset, ilmestyi v. 1914) oli muodostettava ja otettava käytäntöön runsaasti uusia suomalaisia hyönteisnimiä, ja kun SELMA ja K. H. HÄLLSTRÖM (PANKAKOSKI) jotenkin samanaikaisesti ryhtyivät kääntämään O. M. REUTERIN teosta »Hyönteisten elintavat ja vaistot» (ilmestyi 1919), olin heidän kanssaan yhteistoiminnassa, joten saatiin siihen ainakin suurimmaksi osaksi samat nimet.

Vv. 1915—1920 julkaisi silloinen valtioneentomologi W. M. LINNA-

NIEMI jatkoa REUTERIN yllämainittuihin vuosikertomuksiin, lisäten runsaasti sekä osaksi parantaen suomalaista nimitystä. Pääasiallisesti samoja nimiä hän käytti v. 1915 ilmestyneessä »Pienessä Tuhohyönteisoppaassa» sekä v. 1920 julkaisemassaan kirjassa »Sokerijuurikasviljelyn tuhohyönteiset» ja useissa muissa koelaitoksen pienissä julkaisuissa. Myöskin Y. HUKKINEN on aikojen kuluessa osaksi vakiinnuttanut, osaksi uudestaan muovailnut ja lisännyt maataloushyönteisten suomalaista nimitystä niinhyvin erinäisissä koelaitoksen pikku julkaisuissa kuin SUNISEN »Maanviljelysopissa» ja »Maa ja Metsä» teoksessa, joiden viljelyskasvien tuhoeläimiä käsittävät osat ovat hänen käsialaansa, sekä julkaisussa »Tiedonantoja viljelyskasveille vahingollisten eläinlajien esiintymisestä Pohjois-Suomessa». Eräät muutkin koelaitoksen virkailijat ovat olleet mukana rikastuttamassa suomalaista hyönteisnimitystä erinäisissä pikkujulkaisuissaan.

Mitä erikoisesti metsähyönteisiin tulee, on yllämainituissa oppi- ja lukukirjoissa käytetty suomalaisia nimiä ainakin kaikkein tärkeimmistä lajeista, enimmin »Maapallon Eläimistöissä». Allekirjoittaneen kirjassa »Suomen metsien tärkeimmät tuhohyönteiset ja niiden torjuminen» v:lta 1923, on otettu käytäntöön suuri määrä ennen käyttämättömiä nimiä, kuten esim.: puupiirtäjä, kaunojalka, mustakeiju, suutari, räätäli, pikikärsäkäs, lieriökärsäkäs, monikirjaaja, tammikäriäinen, kudospistiäinen j.n.e.

Ryhdyttäessä uutta nimitystä laatimaan esitettiin eri tahoilta periaatteita ja toivomuksia, joita olisi noudatettava. Nimet oli tehtävä mahdollisimman lyhyiksi ja sattuviksi; niiden tuli merkitykseltään vastata — mikäli mahdollista — tieteellistä nimeä; kaksisanaisia nimiä oli vältettävä, mutta jos samaan sukuun kuului useita lajeja, oli näiden nimiksi annettava yhdyssanat, joiden jälkiosa oli sama kaikilla lajeilla; vanhoille jo käytännössä oleville nimille oli annettava etusija uusien rinnalla j.n.e. Nämä kaikki periaatteet olivat kyllä sinänsä hyviä ja noudatettavia, ja eräissä tapauksissa voitiinkin niitä jotenkin helposti toteuttaa, mutta usein ne joutuivat

keskenään ristiriitaan, ja silloin oli kussakin yksityistapauksessa erikseen harkittava, mille seikoille oli annettava etusija.

Hyvin usein pitkä nimi oli paljon kuvaavampi kuin lyhyt, mutta lyhyellä nimellä on tunnustetusti monta etua pitkään verrattuna. Toisessa tapauksessa toinen seikka tuntui painavammalta, toisessa toinen. Niinpä esim. valittiin p i h l a j a n m a r j a k o i eikä pihlajakoi (molempia on aikaisemmin käytetty), sillä edellinen tuo heti mieleen, että kyseessä oleva hyönteinen elää toukkana marjassa eikä lehdillä, kuten useat muut koiperhostoukat. O m e n a n k e h r ä ä j ä k o i asetettiin omenakoin edelle, sillä se tuo heti mieleen hyönteisen tavan kehretä verkkoja, joissa toukat suurin joukoin elävät. K ä ä p i ö o h r a - k ä r p ä n e n asetettiin ohrakärpäsen edelle, sillä jo tuosta nimestä muistuu heti mieleen lajin omituinen tapa aiheuttaa ohraan kääpiömäisiä korsia j.n.e. — Mutta paljon useammin annettiin etusija lyhyemmälle nimelle. Niinpä hyljättiin nimet: vaakasuoraan pesivä ytimennävertäjä ja pystysuoraan pesivä ytimennävertäjä, jotka J. I. LIRO ensi kerran oli ottanut käytäntöön v. 1916 (kirjoituksessaan »Kaarnakuoriaiset») ja valittiin tilalle nimet v a a k a n ä v e r t ä j ä ja p y s t y n ä v e r t ä j ä, vaikka ne asiallisesti eivät ole oikein puolustettavia. Apilankorvakekärsäkäs lyhennettiin k o r v a k e k ä r s ä k k ä ä k s i, nurmipuntarpään l. puntarpään äkämäsääski p u n t a r p ä ä s ä ä s k e k s i, ohran lehtimiinaajakärpänen o h r a n l e h t i k ä r p ä s e k s i, sinisilmäinen yökiitäjä s i n i s i l m ä k i i t ä j ä k s i j.n.e.

Kaksisanaisien nimien lukua koetettiin yleensä vähentää, mutta niitä ei voitu kokonaan välttää, eikä sitä pidetty aina tarpeellisenaakaan. Sellaisissa tapauksissa, jolloin johonkin sukuun kuuluu kaksi tai useampia läheisiä lajeja, jotka käytännöllisessä elämässä verraten harvoin erotetaan toisistaan, vaan mainitaan usein kollektiivisesti, voi joskus olla suorastaan mukavampaakin, jos niillä on yhteinen nimi ja lajit erotetaan toisistaan eri sanalla. Niinpä esim. *Agriotes*-lajeille säilytettiin yhteisnimi v i l j a s e p p ä, sillä molempien tärkeimpien meikäläisten lajien tuhot ovat aivan samanlaiset, ja toukkia on perin vaikea erottaa toisistaan. Mutta jos kuitenkin syystä tai

toisesta tahdotaan niistä erikseen puhua, on hyvä, että niillä kummallakin on oma nimensä. Ja siksi säilytettiin *A. obscurukselle* nimi tumma viljaseppä ja *A. lineatukselle* nimi juovikas viljaseppä, jotka molemmat jo esiintyvät vanhemmassa kirjallisuudessa. *Pissodes*-suvulle jäi nimi pikikärsäkäs, ja yksityiset lajit saivat sellaisia nimiä kuin: *P. notatus* taimipikikärsäkäs, *P. pini* tyvip., *P. harcyniae* kuusen p., *P. validirostris* käpy p., *P. Gyllenhali* tumma p. ja *P. piniphilus* latva p. *Scolytus*-suvun nimeksi otettiin mantokuoriainen, ja meikäläisille lajeille annettiin nimet: *Sc. Ratzeburgi* koivun m., *Sc. intricatus* tammen m. ja *Sc. rugulosus* luumun m. Joskus säilytettiin yhteinen nimi sellaisille eri sukuihinkin kuuluville lajeille, jotka biologisesti ovat hyvin toistensa kaltaisia ja joista senvuoksi tavallisesti puhutaan erottelematta niitä toisistaan. Niinpä jäivät *Pteronus ribesi*, *Pt. leucotrochus* ja *Pristiphora pallipes* kaikki karviaispistiäisiksi, mutta ensiksi-mainitulle annettiin nimi iso k., toiselle mustasarvinen k. ja kolmannelle pieni k.

Pian huomattiin, ettei voitu noudattaa mitään yleisiä sääntöjä, vaan kussakin tapauksessa oli erikseen asiaa harkittava, ja lopulta tuli usein komitealaisten tai heidän enemmistönsä subjektiivinen maku määränneeksi, mikä kahdesta tai useammasta ehdolla olevasta nimestä valittiin. Jos tunnettiin jonkin hyönteisen vanha, kansanomainen nimi, se tietenkin yleensä otettiin käytäntöön mieluummin kuin jokin tekaistu nimitys. Niinpä päätettiin säilyttää esim. sellaiset vanhat tutut nimet kuin tukkimiehen täi (vaikkei se mikään täi olekkaan), papintappaja, kuolemankello, sarvijaaikko, herhiläinen, kiiliäinen j.n.e. Mutta usein sattui, että samalla lajilla oli monta eri kansanomaista nimeä, ja sellaisessa tapauksessa oli jokin niistä valittava vakiinnutettavaksi. Jokin toisintonimi saatettiin ehkä ehdottaa nimeksi jollekin muulle lähisukuiselle lajille. — Läheskään aina ei kuitenkaan ollut edes tietoa, mitä lajia mikin kansanomainen nimi todellisuudessa tarkoittaa. Usein saattaa näet sama nimi eri seuduilla tarkoittaa aivan eri hyön-

teisiä tai voidaan samalla paikkakunnalla sekoittaa eri lajeja keskenään. Tämä ilmenee kyllin selvästi esim. LÖNNROTIN sanakirjaa selailtaessa. Niinpä merkitsee sarvijaaikko LÖNNROTIN mukaan tamminkaista (l. tammihärkää), vaaksiaista ja hapsenkakkiaista, retu kirvaa, hernematoa, kirppaa (maakirppua) j.n.e. Sille kova-kuoriaiselle, joka kirjallisuudessa on saanut nimen sarvijaaikko, (*Acanthocinus aedilis*) tai sen lähimmille sukulaisille, löydämme taas monta nimeä, kuten: haapsanen, hapsenkakkiainen, hapsenkakkiainen,¹ sarvinkainen, tiukkanen, jumitta, jumi j.n.e. Toisaalta taas tiukkanen-, jumitta- ja jumi-nimillä tarkoitetaan kaikesta päättäen myöskin kuolemankelloa (*Anobium pertinax*), samoin kuin seinärauti-nimellä. Kirppa-sana merkitsee LÖNNROTIN mukaan samaa kuin kirja-kielen kirva, mutta toisaalta saatujen tietojen mukaan sillä tarkoitetaan maakirppua. *Coccinelloilla*, jotka ilmeisesti ovat hyvin suuressa suosiossa, on kansankielessä mitä moninaisimpia nimiä kuten: leppäterttu, leppäkerttu, leppäkerta, leppälintu, leppätiiro, leppäpirkku, leppäpirkko, piimäpirkkaja, kännä j.n.e. Mutta viimeksimainittu nimitys, samoin kuin kultakännä ja kultakännönen, tarkoittaa myöskin *Chrysomelidejä* (luultavasti ennen muita *Melasoma aeneaa*).

Milloin ei ollut saatavissa kansanomaista nimeä, oli harkittava muita jo aikaisemmin käytettyjä tai aivan uusia nimiä. Mitään prioriteettinäkökohtia ei tässä voitu ainakaan kovin tiukasti noudattaa, sillä se olisi johtanut suoranaisiin mahdottomuuksiin, ristiriitaisuuksiin ja liialliseen kirjavuuteen, jota muutenkin oli vaikea kokonaan välttää.

Useille hyönteisille tai hyönteisryhmille saatiin suomalaiset nimet tieteellisestä nimestä joko sananmukaisesti tai vapaasti kääntämällä. Tällöin käytettiin lajinimiä muodostettaessa tavallisesti vain joko suku- tai lajinimeä, poikkeustapauksissa molempia. Esimerk-

¹ Vermlannin suomalaiset tarkoittavat hapsenkakkiaisilla vita-kasveja (*Potamogeton*), ja *Acanthocinus* on siellä timperkara.

keinä näistä mainittakoon: *Heteroptera* erilaissiipiset; *Aleurodes* (= jauhoinen) jauhiainen; *Bembidion* (= hyrrä) hyrräkiitäjäinen; *B. lampros* kiiltohyrrä; *Cryptophagidae* salasyöjät; *Aphodius* (= lanta) lantakuoriainen; *Oryctes rhinoceros* (= sarvikuono) sarvikuonokas; *Malacodermata* (= pehmeäkuoriset) pehmeäkuoriaiset; *Corymbites pectinicornis* (= kampsarvi) kampsarppi; *C. cupreus* kupariseppi; *Elater sanguineus* (= veripunainen) veriseppi; *E. sanguinolentus* (= veripunainen) hurmiseppi; *E. praeustus* (= edestä palanut) paloseppi; *Tenebrionidae* (= varjomaiset) pimikkökuoriaiset; *Calopus* kaunojalka; *Semanotus undatus* (= aaltomainen) aaltöjäärä; *Lamia textor* (= kankuri) kankuri; *Monochamus sutor* (= suutari) suutari; *Cryptocephalus piilopää*; *Cr. pini* männyn piilopää; *Cr. quadripustulatus* nelitäpläinen piilopää; *Phyllodecta* (= lehtiä pureva) lehdenkalvaja; *Otiorrhynchus* (= korvakärsä) korvakärsäkäs; *Apion virens* viherkirppu; *A. aethiops* (= ahavoitunut) ahvenkirppu; *Magdalis* (= pötky) pötkykärsäkäs; *Polygraphus* monikirjaaja; *Ips typographus* kirjainpainaja; *Ichneutes* (= matkija) matkijavainokainen; *Habrocytus* (= ohutkuorinen) haperakiilukainen; *Eucera* (= hyväsarvinen) sarvimehiläinen; *Tabanus* paarma; *Laphria gibbosa* (= kyttyräselkä) kylmypalokärpänen; *Borboridae* (borboros = rapa) rapakärpäset; *Phryxe* (= pörröinen) *vulgaris* pörrökärpänen; *Echinomyia* siilikärpänen; *E. fera* (= äkäinen) äkäsiilikärpänen; *Cnephasia* (= hämärikkö) *wahlbomiana* hämärikkökääriäinen; *Bombyx* (= silkkiperhonen) *mori* (= silkkiäispuu) silkkiperhonen; *Liparis monacha* (= nunna) havununna; *Agrotis* l. *Tryphaena* (= hekumallinen) *pronuba* (= morsiuspiika) morsiusökökönen; *Acronycta* (= korkealla öisin) *auricoma* (kultatukka) kultakarvayökökönen; *Cheimatobia* (= talviolento) *brumata* (= pakkainen) hallamittari.

Eräissä tapauksissa suomalaista nimeä ei muodostettu sen tieteellisen nimen mukaan, joka nykyään on käytännössä tai ehdotetaan käyt-

täntöön otettavaksi, vaan jostakusta toisintonimestä (synonymistä). Niinpä esim. *Hemiptera*-ryhmälle ei otettu nimeksi nahkakuoriaiset, joiksi niitä joskus on nimitetty, vaan toisintonimestä *Rhynchota* johdettu nimitys nivelkärsäiset, jota useimmiten on suomenkielessä käytetty ja joka on paljon kuvaavampi. *Monochamus Rosenmuellerille* l. *quadrimaculatus* on annettu suomalainen nimi räätäli sen kolmannelta nimeltä *sartor*, joka on suoraan käännetty meidän kielellemme, *Ips sexdentatus* on annettu nimi pikakirjoittaja toisintonimen *stenographus* mukaan ja *Corymbites sjaelandicus* nimi ruutuseppi toisintonimen *tessellatus* (= ruudukas) mukaan.

Joskus, kun vieraskielinen nimi oli suomalaissointuinen, eikä keksitty muuta sopivaa nimeä, se säilytettiin suomenkielessäkin sellaisenaan, esim. nimissä teleaskeri (*Teleas*) ja pusillapistiäinen (*Blennocampa pusilla*).

Vapaasti nimiä muodostettaessa otettiin tavallisesti ulkomuoto, elintavat tai jotkin muut läheisesti hyönteiseen liittyvät seikat huomioon. Tällöin jouduttiin toisinaan käyttämään samaa nimitystä kuin eräissä vieraisissa kielissä, esim. saksassa tai ruotsissa.

Ulkomuotonsa mukaan nimensä saaneista hyönteisistä mainittakoon esimerkkeinä: *Histeridae* tylppäkuoriaiset, *Saperda scalaris* saikurahaapsanen, *Ips hammaskaarna* kuoriaiset, *Eriocampoides limacina* kirsikkaetäinen (toukka muistuttaa pientä etanaa), *Cimbicini* nuijapistiäiset (tuntosarvet nuijapäiset), *Ophion* sirppipistiäinen (ruumis sirppimäinen), *Polygonia C-album* liuskaperhonen j.n.e. Muitten ominaisuuksiensa mukaan nimensä saaneista mainittakoon: *Pachytylus*, *Schistocerca* y.m. kulkusirkat (vaeltavat laumoittain pitkiä matkoja), *Apanteles* ja *Microgaster* parvivainokaiset (asustavat suurin joukoin saman isäntähyönteisen ruumiissa) sekä *Lyda* ja *Neurotoma* kudospistiäiset (elävät valmistamissaan silkkikudoksissa).

Monelle lajille tai ryhmälle on annettu nimi ravintokasvin tai saaliseläimen mukaan kuten esim. seuraaville: *Melasoma*

aenea lepän lehtikuoriainen, *Cisidae* kääpiäiset, *Lophyrus* mäntypistiäiset, *Crambus* heinäkoisat, *Aphidius* kirvavainokaiset ja *Ernestia rudis* mänty-yökköskärpänen taikka kasvinosan y.m. esiintymispaikan mukaan, kuten seuraaville: *Lachnus* oksakirvat, *Dromius* runkokiitäjäiset, *Glischrochilus* mäihiäiset, *Anthonomus pomorum* omenankukkakärsäkäs, *Pissodes piniphilus* latvapikkärsäkäs, *Scolytus* mantokuoriaiset, *Phylomyza flavicornis* ruotikärpänen ja *Grapholita strobilella* käpykääriäinen.

Eräille suvuille ja lajeille on voitu saada melko luontevat nimet syömäkuvion laadun mukaan, kuten: *Pityogenes* tähtikirjaajat, *Xyloterus* tikaskuoriaiset ja *Hylecoetus* puupiirtäjät, tai muuten aiheuttamiensa vioitusten mukaan, esim.: *Cecidomyia brachyntera* töpöneulassääski, *Rhodites rosae* takkuäkämäpistiäinen ja *Diplolepis quercus-folii* lehtipallopistiäinen. Joskus on myöskin nimeä valittaessa otettu huomioon levintäalue tai alkuperäinen kotimaa. Niinpä on esim. *Larentia autumnatalle* annettu nimi tunturimittari ja *Pityophthorus Trägårdhille*, joka ensimmäiseksi on löydetty Ruotsissa, Ruotsin oksakirjaaja.

Tämän jälkeen esitettäköön systemaattisessa järjestyksessä eräitä tärkeimpiä tai muuten syystä tai toisesta mainittavia nimenmuutoksia sekä joukko joko uusia tai vakiinnutettaviksi ehdotettuja nimiä.

Collembola-ryhmälle on ehdotettu vakiinnutettavaksi nimi hyppyhäntäiset. Se tuo mieliin näiden hyönteisten aivan omituisen hyppytavan takaruumiin kärjessä olevan hyppyhangan avulla. Hyppyhäntäisten alaryhmille on käytetty nimityksiä: *Arthropleona* nivelhyppyhäntäiset ja *Symphyleona* pallohyppyhäntäiset.

Orthoptera saltatoria-ryhmälle on ehdotettu uusi nimi hyppysuorasiipiset.

Odonateille on aikaisemmin käytetty milloin ryhmänimeä sudenkorennoiset milloin sudenkorennot. Edellinen on murteellisena muodostumana saanut väistyä jälkimmäisen tieltä. Samoin käytetään vastedes nimityksiä koskikorennot (*Plecoptera*) ja jyrsijäkorennot (*Corrodentia*). *Ephemeridit* ovat päivänkorentoja eivätkä päiväkorentoja. Ne ovat saaneet nimensä siitä, että ne aikuisina elävät hyvin vähän aikaa, eikä siitä, että olisivat päivällä liikkeellä.

Mallophageille käytetään nimeä väiveet (turkkitaiden asemesta). Nimi on kansanomaisen ja esiintyy esim. LÖNNROTIN sanakirjassa sekä väive- että väivä-muotoisena.

Thysanopteroille ehdotetaan nimeä ripsiäiset rakkojalkaisten asemasta. Se vastaa kutakuinkin nykyään käytännössä olevaa tieteellistä nimeä (ennen käytettiin tav. nimeä *Physopoda*, joka merkitsee rakkojalkaista). Uusi nimi tuntuu luontevammalta muodostettaessa yhdysnimiä kuten: viljaripsiäinen, ansariripsiäinen, herneripsiäinen j.n.e. Ripsiäisten alaryhmille on annettu uudet nimet: *Terebrantia* pistinripsiäiset ja *Tubulifera* torviripsiäiset.

Nivelkärsäisiin kuuluvalla *Heteroptera*-alalahkole on vakiinnutettu nimi erilaissiipiset (ennen myös puolisiipiset tai metsäluteet), *Homoptera*-alalahkole yhtäläissiipiset (ennen myös kokonaissiipiset). Monet *Heteroptera*-heimot ovat saaneet uudet nimet: *Capsidae* nurmiluteet, *Anthocoridae* nokkaluteet, *Nabidae* petoluteet, *Coreidae* palleluteet, *Tingitidae* verkkoluteet ja *Pentatomidae* typpyluteet. *Aradus*-lajit, jotka ovat erikoisen litteitä, ovat saaneet nimen latikat (vanhassa kansanrunossa sanotaan: »Lutikka latikan poika»).

Entisille lehtikirpuille (*Psyllidae*) on annettu nimi lehtikempit (saatu kansanomaisesta kemppi-nimestä) ja laajemmalle *Psylloidea*-ryhmälle lehtikemppaiset (lähisukuisista kaskaista käytetään laajalti nimeä kemppaiset). Yksityisille lajeille on annettu sellaiset nimet kuin: *Psylla mali* omenakemppi, *Ps.alni* leppäkemppi j.n.e. — Jauhiaisista mainittiin jo ylempänä s. 12.

Aphididit ovat lehtikirvoja ja *Coccidit* kilpikirvoja (kuten jo aikaisemmassa kirjallisuudessa), mutta edellisten lajinimissä ei toisteta lehti-sanaa, jälkimmäisissä sitä vastoin säilytetään kilpi-sana. Niinpä on: *Rhopalosiphon padi* tuomikirva (ennen us. tuomen lehtikirva tai kaurakirva), *Macrosiphon rosae* ruusukirva j.n.e. *Chermes abietis* on saanut nimen iso havukirva, *Ch. strobilobius* pieni h., *Dreyfusia Nüsslini* pihtakirva ja *Dr. piceae* runkokirva. *Lachnus*-lajit ovat oksakirvoja. — Kilpikirvoista mainittakoon esimerkkeinä kuuluisat ulkolaiset tuholaiset: *Aspidiotus perniciosus* hirmukilpikirva ja *Icerya Purchasi* oranssikilpikirva sekä meilläkin tavattavat: *Chionaspis salicis* pajukilpikirva, *Lepidosaphes ulmi* pilkkukilpikirva (saanut nimensä pilkunmuotoisesta kilvestään), *Pseudococcus citri* villakilpikirva ja *Ps. adonidum* kaunokilpikirva (adonis = kaunis nuorukainen).

Kovakuoriaisten lahkossa ehdotetaan *Carabidae*-heimon vanha nimi maakiitäjät muutettavaksi nimeksi maakiitäjäiset. Tämä muutos on tehty, jottei lajinimissä syntyisi sekaannusta kiitäjäperhosten kanssa. Uudessa nimistössä tarkoittavat kaikki kiitäjäiset-sanalla päättyvät nimet — kuten esim. *Carabus glabratus* korpikiitäjäinen, *C. hortensis* puistokiitäjäinen, *Dromius* runkokiitäjäiset ja *Pterostichus* sysikiitäjäiset — *Carabidejä* ja kaikki kiitäjäsanaalla päättyvät *Sphingidejä*.

Esimerkkeinä uusista lyhytsiipis- (*Staphylinidae*) nimistä mainittakoon: *Quedius* liskolyhytsiipiset, *Nudobius lentus* hukkalyyhytsiipi, *Placusa* norkolyhytsiipiset ja *Phloeonomus* lymylyhytsiipiset.

Histeridae-heimolle on säilytetty ennen käytetty nimi tylppäkuoriaiset, ja yksityisille suvuille on annettu sellaiset nimet kuin: *Platysoma* laakatylopöt ja *Plegaderus* arpitylopöt. *Glischrochilus*-lajeista, jotka usein elävät mahlassa tai mäihässä, on tehty mäihäiset ja kaarnassa elävistä *Rhizophagusista* kaarniaiset. *Colydidae*-heimo sai nimen kolokuoriaiset, koska useimman edustajat elävät erilaisissa kolopaikoissa ja nimet sitäpaitsi soinnillisesti muistuttavat toisiaan. *Ceryloneista* tehtiin kerrikuo-

riaiset vain soinnun perusteella. *Atomarioille* soveltuu nimitys hiukekuoriaiset niiden pienuuden tähden, *Corticarioille* närviäiset, koska useat niistä elävät kaarnassa (närvi = kaarnan pintakerros) ja *Cisidae*-heimolle kääpiäiset, koska ne miltei kaikki järjestänsä elävät käävissä.

Coccinellidien monista kansanomaisista nimistä valittiin leppäpirko-nimi pääasiallisesti senvuoksi, että siten saatiin luontevimmin muodostetuksi lajinimiä. Sitäpaitsi kirjallisuudessa ennen käytetyt leppäterttu- ja leppäkerttu-nimet aiheuttavat helposti sekaannusta lintujen kanssa. Niille pirkkoille, joiden tieteellinen nimi päättyy *punctatalla*, ja joilla yleensä on mustat pisteet punakeltaisella pohjalla, annettiin nimi pistepirkko, kuten: *Coccinella septempunctata* seitsenpistepirkko, *C. quinquepunctata* viisipistepirkko, *Adalia bipunctata* kaksipistepirkko, niille, joiden latinalainen nimi päättyy *gutta*-sanalla (= pisara) ja joilla on valkeat täplät punaisella pohjalla, annettiin nimi pisarpirkko, kuten: *Calvia quatuordecimguttata* 14-pisarpirkko, *Mysia oblongoguttata* soikopisarpirkko, ja niille lopuksi, joiden vieraskielinen nimi on *pustulata*-päätteinen ja joilla on mustalla pohjalla punaiset täplät, annettiin nimi täpläpirkko, esim.: *Coccinella quatuordecimpustulata* 14-täpläpirkko, *Chilocorus bipustulatus* kaksitäpläpirkko ja *Ch. renipustulatus* kuutäpläpirkko. *Anatis ocellatalle*, jolla on peitinsiivissä n.s. »silmatäplät», annettiin nimi silmatäpläpirkko, ulkomaiselle oranssikilpikirvaa ahdistavalle *Novius cardinalikselle* oranssipirkko ja saaliinhimoiselle villakilpikirvoja hävittäväälle *Cryptolaemus Montrouzierille* nälkäpirkko.

Elaterideille eli sepille on annettu suuri joukko uusia lajinimiä, mutta sukuja on vain harvoin erotettu toisistaan. Yksityisistä lajeista mainittakoon (ennen mainittujen, ss. 9, 10, 12, lisäksi): *Adelocera fasciata* tavallinen piiloseppä, *A. conspersa* himmeä piiloseppä, *Lacunar murinus* hietaseppä, *Elater* punaseppä, *E. cinnabarinus* heloseppä, *E. pomonae* punaseppä, *E. pomorum (ferrugatus)* ruosteseppä, *E. balteatus* mustaperäseppä, *E. tristis* koruseppä, *E. erythrogonus* näreseppä, *E. nigrinus* sysiseppä, *Melanotus rufipes* pikiseppä, *Limonius aeruginosus* teräseppä, *Harminius undulatus* aaltoseppä, *Athous sub-*

fuscus puikkoseppä, *Corymbites pectinicornis* kampaseppä, *C. cupreus* subsp. *aeruginosus* kupariseppä, *C. impressus* laakaseppä, *C. melancholicus* suruseppä, *C. aeneus* metalliseppä, *C. affinis* pohjanseppä, *Dolopius marginatus* juovaseppä, *Sericus brunneus* ruskoseppä ja *Denticollis linearis* hammasseppä.

Buprestidae-heimolle säilytettiin ennen käytetty nimitys jalokuoriaiset, mutta mitä yksityisiin lajeihin tulee, jäi tämä nimi vain *Buprestis* l. *Ancylchira*-sukuun kuuluville (*B. rustica* vihreä jalokuoriainen, *B. haemorrhoidalis* tumma j., *B. 9-maculata* täplälalokuoriainen ja *B. 8-guttata* hohtojalokuoriainen), jota vastoin muille annettiin joko nimi kauniainen (*Chalcophora mariana* ukkokauniainen, *Dicerca moesta* synkkäkauniainen, *D. acuminata* suippuk., *D. alni* leppäk., *Poecilonota* l. *Lampra rutilans* välkek., *P. conspersa* l. *variolosa* hiirakkok., *Melanophila acuminata* kulok., *Phaenops cyanea* sinik., *Chrysobothris chryso stigma* kultakuoppak.) tai jalosoukko (esim. *Agrilus viridis* koivun j., *A. mendax* pihlajan j.).

Anobium-suvulle ehdotetaan otettavaksi käytäntöön kansanomaisen nimitys jumi, mutta *A. pertinax*ille kuitenkin säilytettäväksi jo melko vakiintunut ja kuvaava nimi kuolemankello. Muut lajit olisivat: *A. emarginatum* kaarnajumi, *A. striatum* tupajumi, *A. Thomsoni* Tuomaan jumi, *A. confusum* hirsijumi. Läheiselle *Ernobius*-suvulle ehdotetaan nimi kytrykuoriaiset ja yksityisille lajeille esim.: *E. abietis* käpykytry ja *E. mollis* hirsikytry. *Xestobium*ille ehdotetaan kansanomaisen nimi rautio.

Tenebrionidae-heimolle ehdotetaan nimi pimikkokuoriaiset ja näihin kuuluvalla *Bius thoracicukselle* kuoripimikkä; mutta *Tenebrio molitor*, joka kuuluu samaan heimoon, saa säilyttää jo vakiintuneen nimen jauhopukki. Kaarnanalaisissa käytävissä eläville saaliinhimoisille *Hypophloeus*-lajeille soveltuu nimitys kaarnahukat (esim.: *H. linearis* soukkahukka, *H. longulus* pitkähukka). *Diaperis boletitille* on annettu uusi nimi taulakuoriainen ja *Boletophagus reticulatukselle* haisukuoriainen. — *Melandryideihin* l. mustakeijuihin kuuluva *Xylita buprestoides*, joka on tunnettu havupuiden lahoamisen edistäjä, on saa-

nut säilyttää lahokuoriaisen nimen, ja läheiselle, seppää muistuttavalle *Serropalpus barbatukselle* on annettu valesepän nimi. — *Pyrochroa*-lajeille ehdotetaan nimi helokuoriaiset ja *Pytho*-lajeille kolvat. Viimeksimainittu nimi on annettu koko suvulle *P. kolvensiksen* mukaan. Tämä kovakuoriainen on ensikeran löydetty Kolvaan metsäseudulta Yläneeltä ja on siitä aikoinaan saanut tieteellisen nimensä. *P. kolvensikselle* soveltuu nimeksi korpikolva, *P. abieticolalle* kuusikolva ja *P. depressukselle* laakakolva. — *Sphaeriestes*-lajit ovat uuden nimistön mukaan jähkiaisia ja *Rhinosimukset* valokärsäskkaitä. — *Oedemeridae*-heimon nimi muutetaan, epähuomiossa annetusta paksusääris-nimestä, asiallisesti oikeammaksi nimeksi paksureitiset. — *Mordelloille*, jotka sysäyksittäin kulkevat eteenpäin, kuten syöksymällä, soveltuu hyvin nimi syöksykuoriaiset, ja samaan heimoon kuuluville miltei sukkulanmuotoisille *Anaspis*-lajeille sukkulaiset.

Cerambyciden kansanomaisista nimistä on jo aikaisemmin puhuttu. Niille on komitea ehdottanut yleisnimeksi sarvijäärät. Jäärähän merkitsee, kuten tunnettua, pässiä, mutta on suhteellisen vähän enää käytännössä. Ulkomuotonsa vuoksi *Cerambycidit* soveltuvat hyvin »jääriksi», ja muissakin kielissä käytetään vastaavaa nimeä (saks. Bockkäfer, ruots. Träbockar). Käyttämällä jäärä-sanaa voidaan muodostaa monta hyvin luontevaa lajinimeä. Koska heimo on varsin laaja, päätettiin rajoittaa jäärä-nimen käyttö vain *Cerambycinae*-alaheimon l. varsinaisten sarvijärien lajeihin, joihin erikoisena ryhmänä kuuluvat *Lepturinit* l. kukkajäärät. *Prioninae*-alaheimolle annettiin nimi sahajäärät, ja vain *Laminae*-alaheimolle — pitkäsarvisimmille kaikista — säilytettiin nimi hapsenkakkaiset. — Yksityisistä *Cerambycidi*-suvuista ja -lajeista mainittakoon ennenmainittujen (ss. 12, 13) lisäksi: *Prionus coriarius* karvari, *Tragosoma depsarium* nahkuri, *Spondylis buprestoides* yrmyjäärä, *Asemum striatum* mustajäärä, *Tetropium castaneum* kiiltävä kuusijäärä, *T. fuscum* himmeä kuusijäärä, *Criocephalus rusticus* ruskojäärä, *Rhagium mordax* lehtipuun kantojäärä, *Rh. inquisitor* havupuun kantojäärä, *Toxotus (Oxymirus) cursor* jätkäjäärä, *Pachyta*

lamed Vienanjäärä, *P. 4-maculata* 4-täpläinen kukkajäärä, *Leptura rubra* punainen k., *L. sanguinolenta* veripunainen k., *L. virens* vihreä k. *Necydalis major* hapsijäärä, *Molorchus (Caenoptera) minor* katkosiipijäärä, *Callidium aeneum* viherjäärä, *C. violaceum* papintappaja, *C. coriaceum* harmojäärä, *Semanotus undatus* aaltojäärä, *Xylotrechus rusticus* haapajäärä, *Clytus arietis* aitojäärä, *Plagionotus arcuatus* tammi-jäärä, *Monochamus galloprovincialis* ranskanrääti, *Pogonochaerus* jääriäiset (pieniä lajeja), *Pogonochaerus fasciculatus* oksajääriäinen, *P. decoratus* sirojääriäinen, *Saperda* haapsaset, *S. carcharias* runkohaapsanen, *S. populnea* äkämähaapsanen, *S. scalaris* saikura-haapsanen.

Chrysomelidae-heimo on saanut nimen lehtikuoriaiset, ja vain suvulle *Chrysomela* on säilytetty nimi lehtitertut. Sitä-vastoin *Melasoma aenealle* on annettu nimi lepän lehtikuoriainen, *M. populille* iso haavan l., *M. tremulaelle* pieni haavan l. ja *M. lapponicalle* Lapin l. — Pitkäsarviselle *Luperus pinicolalle* on annettu nimi neulassarviainen, *L. flavipesille* lehtisarviainen ja *Lochmaea caprealle* raitakuoriainen.

Entisten maakirppujen (*Halticinae*) muuttamisesta kirpoksi mainittiin jo aikaisemmin. Kirppu-nimi on jätetty vain varsinaisille kirpuille (*Aphaniptera*). Yksityisille *Halticineille* on täten saatu luontevia lajinimiä, esim.: *Phyllotreta undulata* aaltojuovakirppa, *Ph. nemorum* tasajuovakirppa, *Ph. vittata* mutkajuovakirppa, *Ph. armoraciae* äikäjuurikirppa (äikäjuuri on vanha hyvä nimi »piparjuurelle»), *Haltica oleracea* horsmakirppa, *Chalcoides fulvicornis (Crepidodera helxines)* pajukirppa j.n.e.

Bruchidae-heimolle on ehdotettu nimeksi piilokkaat ja *Bruchus pisorumista*, entisestä hernekuoriaisesta, on tullut hernepiilokas.

Kärsäkästen heimossa on *Sitona*-suvulle annettu nimi hernekärsäkkäät, koska ainakin useimmat lajit, mikäli tiedetään, elävät hernekukkaisilla kasveilla. *S. lineata*-laji on saanut nimen juovahernekärsäkäs, *S. hispidula* hiirakkohernekärsäkäs j.n.e. *Polylobius*-suvulle on vakiinnutettu nimi lehtikärsäkkäät ja

Polydrosus-suvulle suomukärsäkkäät (esim. *P. pilosus* karvasuomukärsäkäs ja *P. fulvicornis* keltasarvinen suomukärsäkäs). *Brachyderes incanus* on saanut nimen harmaa mäntykärsäkäs, *Cneorrhinus plagiatus* pallokärsäkäs ja *Strophosomus capitatus* keräkärsäkäs. *Otiorrhynchus*-suku on saanut säilyttää entisen nimensä: korvakärsäkkäät (esim. *O. septentrionis* karkea k.). *Phytonomus*-suvulle on annettu nimi palkoisikärsäkkäät, koska useimmat lajit elävät palkokasveilla, mutta yksityiset lajit ovat saaneet omat nimensä kuten *Ph. nigrirostris* korvakekärsäkäs (ennen apilankorvakekärsäkäs), *Ph. meles* virnakärsäkäs ja *Ph. arator* tatarkärsäkäs. — Vaikka *Hylobius*-suvulle on annettu tukkikärsäkästen nimi ja *H. piceukselle (pinetille)* iso tukkikärsäkäs sekä *H. pinastrille* pieni t., ei ole tahdottu muuttaa yleisimmän lajin, *H. abietiksen* kansanomaista nimeä, vaan se on jäänyt edelleenkin tukkimiehen täiksi. — *Pissodes*-lajeista puhuttiin jo aikaisemmin (s. 10), *Eremotes*-lajit jäävät lieriökärsäkkäiksi. — *Ceuthorrhynchus*-suku on uudessa nimistössä saanut nimen kaalikärsäkkäät, mutta vain jossakin lajissa esiintyy tämä semmoisenaan (*C. pleurostigma* äkämäkaalikärsäkäs), muut ovat saaneet lyhyemmät nimet, esim. *C. quadridens* nystykärsäkäs, *C. rapae* nauriskärsäkäs ja *C. assimilis* rapsikärsäkäs. — *Anthonomus*-suvulle on annettu nimi kukkakärsäkkäät, esim. *A. varians* männynkukkakärsäkäs, *A. pubescens* nukkainen kukkakärsäkäs ja *A. pomorum* omenankukkakärsäkäs, mutta *A. rubille* on säilytetty entinen vattukärsäkäs- ja ulkomaiden surullisen kuuluisaille *A. grandikselle* puuvillakärsäkäs-nimitys. — *Brachonyx pineti* on saanut nimen neulaskärsäkäs, *Orchestekset hyppykärsäkkäät* ja *Magdalikset pötkykärsäkkäät* (esim. *M. violacea* sinipötkykärsäkäs, *M. frontalis* otsapötkykärsäkäs ja *M. carbonaria* sysipötkykärsäkäs). — *Apion*-suku on siksi runsaslajinen a erikoislaatuinen, että sille koetettiin keksiä sellainen uusi nimi, joka voisi kertautua kaikissa lajinimissä. Ja tällainen keksittiinkin: nirppu. Se tuo mieleen eläinten eteenpäin kaartaen työntyvän kärsämuodostuksen (Savossa puhutaan kengännirpusta, LÖNNRORIN sanakirjan mukaan nirppu tarkoittaa lumikkoja). Näin saatiin

joukko hyviä nimiä, esim.: *A. apricans* apilanirppu (ent. apilakärsäkäs), *A. flavipes* keltasäärinirppu, *A. viciae* virnanirppu ja *A. violaceum* sininirppu. — *Rhychites*-suvulle, jonka lajit terävillä leuoillaan nakertavat versoja tai lehtiä, on ehdotettu nimeksi leikkurikärsäkät. Lajille *Rh. cupreus*, joka ennen on ollut luumukärsäkäs, on otettu nimeksi luumuleikkuri ja lajille *Rh. nanus* pikku-leikkuri. *Rh. betulae* entinen nimi suppilonkiertäjäkärsäkäs on lyhennetty suppilokärsäkäksi. Läheiset *Byctiscus*-lajit ovat käärokärsäkät: *B. betulae* päärynän käärokärsäkäs (ei koivun k., kuten latinankielinen nimi edellyttäisi) ja *B. populi* haavan k. — *Apoderus coryllae* on annettu nimi pähkinänkääryläkärsäkäs.

Scolytidae-l. *Ipidae*-heimolle on jätetty edelleen sen vanha nimi kaarnakuoriaiset, mutta alaryhmille ja suvulle on koetettu keksiä, mikäli mahdollista, omia nimiä, joten kaarnakuoriais-sanaa ei tarvitsisi joka lajinimessä toistaa. Ainoastaan eräissä *Ips*-suvun lajinimissä se enää vain esiintyy. *Scolytus*-lajit ovat vastedes (kuten jo esim. eräiden ruots.-suomal. sanakirjojen mukaan) mantokuoriaisia, esim. *Sc. Ratzeburgi* koivun m., *Sc. intricatus* tammen m. ja *Sc. rugulosus* luumun m. — *Hylesinae*-alaheimolle ehdotetaan nimeksi nilakuoriaiset ja yksityisille tähän ryhmään kuuluville suvulle ja lajeille niluri (esim. *Hylurgops glabratus* kaljuniluri, *H. palliatus* vaippaniluri, *Hylastes* juurinilurit, *H. ater* männyniluri, *H. cunicularius* kuusenniluri, *Hylesinus crenatus* iso saarnenniluri, *Leperisinus fraxini* pieni saarnenniluri, *Dendroctonus micans* ukkoniluri, *Xylechinus pilosus* suomuniluri ja *Carphoborus rossicus* harjuniluri). — *Blastophagus*- (*Myelophilus*) lajeille on kirjallisuudessa käytetty eri nimiä: ytimenävertäjät, ydinnävertäjät, ytinenäivertäjät (vastaavat m.m. ruots. nimeä mörghorre) tai metsätarhurit (vastaa saksal. Waldgärtner). Komitea ehdottaa ensinmainitun nimen vakiinnutettavaksi, ja *Bl. piniperdalle* lyhyesti nimen pystynävertäjä, *Bl. minorille* vaakanävertäjä (ks. yl. s. 9). — *Polygraphuksille* ehdotetaan vakiinnutettavaksi aikaisemmin käytetty nimi monikirjaajat (*P. poligraphus* varsinainen m., *P. sub-*

pacus himmeä m., *P. punctifrons* karkea m.). — *Crypturgus*-lajeille ehdotetaan nimeksi kääpiökirjaajat (*Cr. cinereus* himmeä k., *Cr. hispidulus* karvainen k., *Cr. pusillus* pieni k.). — *Cryphalus*-suvulle ehdotetaan otettavaksi kätkökaarnakuoriaisten asemesta nimi kätkökaarnurit (*Cr. abietis* uurteinen k., *Cr. saltuarius* sileä k.), *Trypophloeus bispinuluxelle* haapakaarnuri ja *Ernoporus tiliælle* lehmuskaarnuri. — *Dryocoetes*-lajit, joiden syömäkuviot ovat hyvin huolimattomasti valmistettuja, saavat tyytyä nimeen hutikirjaajat (*Dr. autographus* kannon h., *Dr. hectographus* rungon h., *Dr. alni* lepän h.). — *Xyloterus*-lajit, joiden syvälle puun sisustaan tunkeutuvat käytävät muistuttavat tikapuita l. tikkaita, ovat tästedes tikaskuoriaisia (*X. domesticus* pieni t., *X. lineatus* havupuun t., *X. signatus* lehtipuun t.). — *Xyleborus* (*Anisandrus*) *dispar*, jonka käytävät myöskin painuvat puun sisustaan ja sitten seuraavat vuosilustojen kulkusuuntaa, on saanut nimen lustokuoriainen. — *Pityophthorus*-lajeille, jotka kaikki järjestänsä tekevät syömäkuvionsa hienoihin puidenoksiin, soveltuu oksakirjaajain nimi (*P. micrographus* l. *fennicus* kuusen o., *P. Lichtensteini* männyn o., *P. Trägårdhi* Ruotsin o.). — *Pityogenes*-lajit ovat valmistamiensa kauniiden tähtikuvioiden vuoksi saaneet nimen tähtikirjaajat (*P. bidentatus* 2-hampainen t., *P. quadridens* 4-hampainen t., *P. chalcographus* kuusen t.). — *Ips*-suvun nimeksi soveltuu hammaskaarnakuoriaiset. Koko tämä nimi ei kuitenkaan esiinny lajinimissä, vaan yksityiset lajit ovat saaneet seuraavat nimet: *I. acuminatus* okakaarnakuoriainen, *I. proximus* nyhäkaarnakuoriainen, *I. laricis* kerokaarnakuoriainen, *I. suturalis* kulokaarnakuoriainen, *I. sexdentatus* pikakirjoittaja, *I. typographus* kirjanpainaja ja *I. duplicatus* pieni kirjanpainaja.

Pistiäisten laho (*Hymenoptera*) voidaan jakaa kolmeen suureen alalahkoon, joille on ehdotettu seuraavat nimet: *Symphytasahapistiäiset*, *Terebrantes* kätköpistiäiset ja *Aculeata* myrkkypistiäiset. Ensinmainittu ja viimeksimainittu ovat jo vanhoja nimiä, mutta keskimäinen on uusi. *Terebrantes*-ryhmään kuuluu sekä lois- että äkämäpistiäisiä, siis lajeja, joiden

toukat viettävät kätkeytyä elämää ja joille senvuoksi soveltuu kätköpistiäis-nimi.

Sahapistiäiset voidaan jakaa puupistiäisiin (*Siricidae*), lehtipistiäisiin (*Tenthredinidae*) ja korsipistiäisiin (*Cephalidae*). Näistä nimistä on vain viimeinen uusi. — Lehtipistiäisistä mainittakoon seuraavaa: *Lophyrinae*-alaheimolle on ehdotettu nimi *neulaspistiäiset* ja *Lophyrus*-suvulle mäntypistiäiset (männynneulaspistiäisten tai männynneulapistiäisten asemasta). *L. pini* on tavall. mäntypistiäinen, *L. sertifer* (*rufus*) ruskea m., *L. pallidus* vaalea m., *L. pallipes* keltajalka-m., *L. virens* kevät-m., *L. socius* ryhmä-m. ja *L. harcyinae* (joka, päinvastoin kuin muut, elää kuusessa) k u u s i p i s t i ä i n e n. — *Lyda*- (*Cephaleia*, *Pamphilus*) lajit sekä niille läheiset *Neurotomat* ovat k u d o s p i s t i ä i s i ä, esim. *L. erythrocephala* pulskaka k., *L. stellata* tähtik., *L. campestris* (*hieroglyphica*) kirjok., *L. hypotrophica* kuusen k. ja *Neurotoma flaviventris* päärynän k. (ent. päärynän kehrääjäpistiäinen). *Emphytus*-suvulle annettiin nimi l e h t i ä i s e t, esim. *E. cinctus* valkovyölehtiäinen, *E. truncatus* mansikkalehtiäinen. *Eriocampoides limacinalle*, jonka toukka suuresti muistuttaa pientä etanaa, annettiin nimi k i r s i k k a e t a n a i n e n (ennen kirsikkapistiäinen), ja samaan sukuun kuuluva *E. aethiops* sai nimen ruusu-etanainen. *Pachynematus pumilio* sai säilyttää aikaisemman nimensä ojukepistiäinen (ojuke l. oivuke l. oisukka = musta viinimarja l. mustaherukka). *Lygaeonematus abietis* jäi kuusenneulaspistiäiseksi ja *Nematus salicetist*ä tehtiin äkämälehtipistiäinen. *N. septentrionaliksen* nimi lyhennettiin pohjanpistiäiseksi (ennen pohjolan lehtipistiäinen). Samoin lyhennettiin *Cimbicini*en nimet n u i j a p i s t i ä i s i k s i. Suku *Cimbex* sai nimen k a l v o n u i j a p i s t i ä i s e t (ennen nuijasarvilehtipistiäiset), mutta kalvo-sana ei esiinny lajinimissä, esim. *C. lucorum* lehtonuijapistiäinen. Läheinen suku *Trichosoma* sai nimen k a r v a n u i j a p i s t i ä i s e t.

Runsaslajisten loispistiäisten (*Ichneumonidae*-heimon, käsitettynä sanan laajimmassa merkityksessä) alaryhmien ja lajien nimitäminen tuotti suuria vaikeuksia. Mitä ensinnäkin eri heimoihin tulee, sai *Ichneumonidae*-heimo (sanon ahtaammassa mielessä) nimen

v a r s i n a i s e t l o i s p i s t i ä i s e t. Muista heimoista mainittakoon *Stephanidae* ruunupistiäiset *Brachonidae* vainopistiäiset, *Chalcididae* kiilupistiäiset (miltei kaikki pieniä, kiiltäviä lajeja) ja *Proctotrupidae* keripistiäiset (erittäin pieniä lajeja; keripistiäiset = kääpiö). — Varsinaisiin loispistiäisiin kuuluvista suvuista ja lajeista mainittakoon esimerkkeinä: *Ichneumon* aitokihot, *Pezomachus* muurukaiset (naaraat siivettäviä, pieniä muurahaisia muistuttavia), *Rhyssa* porapistiäiset, *Ephialtes* kavaltajapistiäiset, *Pimpla* pimplapistiäiset, *P. compunctor* kaaliperhopimpla, *P. arctica* pohjanpimpla, *P. alternans* vaihtopimpla, ja *Epiurus* vartiapistiäiset. — Vainopistiäisistä mainittakoon: *Bracon* vainokaiset, *Br. pumilionis* ojukepistiäisvainokainen, *Apanteles* ja *Microgaster* parvivainokaiset, *Aphidius* kirvavainokaiset; kiilupistiäisistä: *Torymus* loistokiilukaiset, *T. bedeguaris* purppurakiilukainen, *T. azureum* kuusensiemenkiilukainen, *Isthmosoma* heinäkiilukaiset, *Trichogramma* munakiilukaiset, *Aphelinus* kirvakiilukaiset ja *Megastigmus abietis* käpykiilukainen, sekä keripistiäisistä: *Gonatopus* kaskakerit, *Paracodrus apterogynus* juurimatokeri ja *Telenomus* perhosmunakerit.

U s e a t ä k ä m ä p i s t i ä i s e t (*Cynipidae*) ovat saaneet nimensä äkämien laadun mukaan, esim.: *Diplolepis quercus-folii* lehtipallopistiäinen, *Biorrhiza pallida* tammen pahkurapistiäinen, *Rhodites Mayri* okaäkämäpistiäinen j.n.e.

A m p i a i s i s t a (*Vespa*) on suurimmalla lajilla, *V. crabro*, jo ennestään kansanomainen nimi h e r h i l ä i n e n (myös hörhiläinen, hörhiäinen j.n.e.). Kansanomainen v a a p s a h a i n e n -nimi (myös vaapsainen, vaapsalainen, vaapsiainen) tarkoittanee kaikkia yhteiskunta-ampiaisia, mutta päätettiin nyt vakiinnuttaa lähinnä suurimmalle *Vespa*-lajille: *V. medialle*. Muista mainittakoon: *V. norvegica* Norjan ampiaainen, *V. vulgaris* yleinen a., *V. austriaca* norkoampiaainen (ei rakenna omaa pesää vaan norkkii muitten pesissä), *V. rufa* puna-a. —

Esimerkkeinä käytäntöön ehdotetuista m u u r a h a i s - (*Formicidae*) nimistä mainittakoon: *Lasius niger* mauriainen (kansanomainen nimi), *L. flavus* keltiäinen (samooin), *Formica rufa* punamuurahainen

(ennen us. myös tav. kekomuurahainen), *F. r. truncicola* kantomuurahainen ja *Camponotus herculeanus* hevostomuurahainen.

Apidae-heimolle soveltuu mesipistiäis-nimi paremmin kuin mehiläis-nimi, sillä siihen kuuluvat m.m. kimalaisetkin, ja yleensä kaikki ovat mettä kerääviä lajeja. Yksityisistä suvuista mainittakoon: *Halictus* vakomehiläiset, *Andrena* maamehiläiset, *Megachile* verhoilijamehiläiset ja *Nomada* kierto-mehiläiset.

Verkkosiipisten lahkossa on m.m. *Chrysopa*-suvulle vakiinnutettu nimitys harsokorennot ja *Hemerobius*-suvulle annettu uusi nimi kirvakorennot (toukat syövät kirvoja kuten harsokorennon toukatkin).

Panorpata-lahko on saanut nimen kärsäkorennot ja *Panorpa*-suku skorpionikorennot.

Kaksisiipiset (*Diptera*) voidaan jakaa kolmeen alalahkoon, joille on annettu seuraavat nimet: *Nematocera* sääsket (ennen tav. pitkäsarviset), *Brachycera* muumiokotelokärpäset ja *Cyclorrhapha* tynnyrikotelokärpäset.

Äkämässäskien (*Cecidomyidae*) lajinimiin ei yleensä ole enää sisällytetty äkämä-sanaa. Niinpä esim. *Oligotrophus alopecuri* on vain puntarpäässäski, *Cecidomyia saliciperda* pajunkuorisääski, *C. salicis* pajunvirpisääski, *C. Baeri* länkäneulassääski, *C. brachyntera* töpöneulassääski ja *C. juniperiana* katajaneulassääski. *Mayetiola destructorin* nimi on muutettu hessiläissääskeksi (ennen muiden kielten mukaan väärin: hessiläiskärpänen).

Kärpäsnimistä mainittakoon: *Agromyzinae*-alaheimo miinaajakärpäset, *Agromyza* ruohomiinaajakärpäset, *Phytomyza* vihannesmiinaajakärpäset, *Hypoderma bovis* nautakiiliäinen (ennen us. naudän ihosaivartaja), *Oedemagenia tarandi* porokiiliäinen, *Oestrus ovis* lampaan nenäsaivartaja, *Gastrophilus equi* suolisäivartaja, *Amaurosoma flavipes* keltakoipinen timoteikärpänen, *A. armillatum* kirjokoipinen t., *Hylemyia coarctata* kirsikärpänen (jo aikaisemmin Liston käyttämä nimi, sitä ennen: ruisoraskärpänen), *Ernestia rudis* mänty-yökköskärpänen, *Tachina*

larvarum toukkakärpänen, *T. rustica* maatiaiskärpänen ja *Dexiosoma caninum* turilaskärpänen.

Perhosten lahkossa mainittakoon ensimmäiseksi heimo *Hepialidae*. Tälle on annettu nimi juuriperhokset (ARON »Suomen Perhosissa» juurisyöjät). Yksityisten lajien nimiin on täytynyt tehdä sellainen muutos, että kehrääjä-sanan asemesta on otettu perhonen (esim. *Hepialus humuli* humalaperhonen, *H. fusconebulosa* saniaisperhonen), koska nämä hyönteiset nykyisen käsityksen mukaan eivät kuulu kehrääjäperhosiin vaan *Microlepidopteroihin*.

Eriocranidae-heimosta on tehty villapäkoit, *Eriocrania sparmannellasta* päistärkoi, *E. semipurpurellasta* rusokoi ja *E. purpurellasta* purppurakoi. — *Nepticula*-suvulle (merkitsee tyttärentytär) on säilytetty aikaisemmin käytetty nimi kääpiökoit (esim. *N. marginicolella* jalavan k.). *Tischeria complanellalle* on annettu nimi tammikoi, *Incurvaria*-suvulle, jonka toukilla on omituinen tapa aiheuttaa puiden lehtiin aivan pyöreitä reikiä, joten ne muuttuvat miltei seulamaisiksi, seulakoit (esim. *I. pectinea* koivun s.), *Hyponomeuta*-suvulle kehrääjäkoit (esim. *H. evonymella* tuomen k., *H. padella* pihlajan k., *H. cognatella* paatsaman k.). *Argyresthia illuminatella* on saanut nimen kuusenversokoi, *A. certella* kuusensilmukoi, *A. goedartella* norkkokoi, *Cedestis gysseleinella* kirjoneulaskoi (männynneulasmainaaja, jonka vaikutuksesta neulaset käyvät kirjaviksi), *Dyscedestis farinatella* neulasnivoojakoi (nivoo kudoksellaan yhteen neulasia), *Ocnerostoma piniariella* männynneulaskoi, *Lithocolletis* miinaajakoit ja *Coleophora* pussikoit (esim. *C. fuscenedella* lepän pussikoi, mutta *C. laricella* lehtikuusikoi).

Kääriäisperhosille (*Tortricidae*) on annettu suuri joukko uusia nimiä, ja vanhoja on vakiinnutettu tai hieman muutettu. Niistä mainittakoon: *Grapholita (Laspeyresia) cosmophorana* kaarnakääriäinen, *Gr. coniferana* rosokääriäinen, *Gr. duplicana* tumma koskutkääriäinen (elää toukkana havupuiden kaarnan alla; koskut = kuusenkaarna), *Gr. pactolana* vaalea k., *Gr. strobilella* käpykääriäinen (ennen kuusenkäpykääriäinen), *Epiblema tedella* neulasmainaajakääriäinen (ennen kuusen miinaajakääriäinen), *Notocelia roborana* ruusukääriäi-

nen, *Semasia nanana* pieni kuusikäriäinen, *S. ratzeburgiana* ruoste-k., *S. rufimitrana* jalokuusikäriäinen, *S. diniana* lehtikuusikäriäinen, *Argyroploce* hopeakirjokääriäiset, (esim. *A. hercyniana* kuusen h., mutta *A. variegana* versokääriäinen ja *A. pruniana* luumukääriäinen), *Evetria duplana* kerkkäkääriäinen, *E. buoliana* männynversokääriäinen, *E. turionana* männynsilmutkääriäinen, *E. resinella* pihkakääriäinen (ennen myös pihkaäkämäkääriäinen), *E. pinivorana* vaalea sivusilmukääriäinen, *E. posticana* tumma s., *Exapate congelatella* syyskääriäinen (ennen myös jalavakääriäinen), *Cnephasia incertana* latvuskääriäinen, *Tortrix bergmanniana* orjantappurakääriäinen, (ennen ruusukääriäinen), *T. forskaleana* vaahterakääriäinen, *T. viburniana* taimikäriäinen, *Cacoecia rosana* pensaskääriäinen, *C. piceana* katkokääriäinen, *C. podana* saarnikäriäinen ja *C. xylostean* kierrekääriäinen.

Lasisiipisten (*Sesiidae*) lajinimet ovat osaksi pysyneet samoina kuin ARON perhoskirjassa (esim. *Bembecia hylaeiformis* vattulasisiipi, *Sesia tipuliformis* vaaksiaislasisiipi, *S. scoliformis* koi-vun l., *S. culiciformis* hyttysl.) osaksi ± muuttuneet (esim. *Trochilium apiforme* haavan l., ennen suurempi haapalasisiipi, *Sciapteron tabaniforme* varjolasisiipi, ennen varjosiipi, *Sesia spheciformis* lepän l., ennen petoampiaislasisiipi).

Koisa perhosten (*Pyralidae*) lajinimistä on katsottu voitavan jättää perhonen-sana pois. Niinpä on *Pionea forficalis* kaalikoisa, *Ephestia elutella* sekalikoisa, *Dioryctria abietella* kuusenkäpykoisa, *D. splendidella* pihkakoisa, *D. schützeella* neulaskoisa, *Crambus* heinäkoisat (eikä heinäkoit, kuten ennen tav. sanottiin), *Cr. culmellus* korsikoisa, *Cr. tristellus* hämykoisa j.n.e.

Kiitajäperhosten (*Sphingidae*) kaikkiin lajinimiin on otettu kiitaja-sana (vrt. kiitajainen s. 16). Niinpä entisestä pääkalloperhostesta (*Acherontia atropos*) on tehty pääkallokiitaja. Myöskin yökiitäjien (*Smerinthus*) lajinimissä on vain kiitaja (eikä yökiitaja), esim.: *Sm. populi* poppelikiitaja (ei poppeli-yökiitaja kuten Arolla), *Sm. tiliae* lehmuskiitaja ja *Sm. ocellata* sinisilmäkiitaja.

Entiset kehrääjäperhostet jakautuvat nykyisen systema-

tiikan mukaan useihin heimoihin. Niille on annettu seuraavat suomalaiset nimet: *Bombycidae* silkinkehrääjät, *Lasiocampidae* karvakehrääjät, *Liparidae* (*Lymantridae*) villakehrääjät ja *Notodontidae* hammaskkehrääjät. — Karvakehrääjistä mainittakoon: *Dendrolimus pini* mäntykehrääjä, *Gastropacha quercus* tammikehrääjä, *Malacosoma castrensis* niittyrengaskehrääjä, *Eriogaster lanestris* koivukehrääjä (Arolla punaruskea villahäntäkehrääjä), villakehrääjistä: *Liparis monacha* havununna (ennen tavallinen nunnaperhonen), *Lymantria dispar* lehtinunna (ennen lehtimetsänunna), *Stilpnotia salicis* raitakehrääjä (ennen raitavalkohäntä), *Dasychira selenitica* odelmakehrääjä (ennen musta karvajalkakehrääjä) ja *D. abietis* kuusikehrääjä (ennen kuusi-karvajalkakehrääjä).

Noctuideja on kirjallisuudessa tähän asti yleisesti sanottu yököiksi. Kun yölepakkoja ainakin monin seuduin myöskin nimitetään yököiksi, on tästä johtunut paljon sekaannusta. Sentähden päätti nimistökomitea ottaa käytäntöön diminutiivimuodon yökköset. Arveltiin täten parhaiten voitavan säilyttää yhteys entiseen nimistöön, mutta samalla välttää monet erehdykset ja väärinkäsitykset. Yksityiset lajinimet päättyvät nyt johdonmukaisesti sanaan yökkönen. Entisestä kahuperhostesta eli kellanharmaasta niitty-yököstä (*Hadena basilinea*) on tullut kahuyökkönen, valkotähkäperhostesta (*H. secalis*) valkotähkäyökkönen j.n.e. — Muista yökkösistä mainittakoon: *Hypena rostralis* humalayökkönen (ennen kyttyräinen nokkayökkö), *Plusia moneta* ukonhattuyökkönen (ennen kullankeltainen kyttyräyökkö), *Pl. gamma* gammayökkönen (Arolla γ -merkkinen kyttyräyökkö), *Panolis flammea* (*piniperda*, *griseovariegata*) mänty-yökkönen (ennen mänty-yökkö, männynkarehtija), *Mamestra brassicae* kaaliyökkönen (ennen kaaliyökkö, kaali-tarhayökkö) j.n.e. — Monilajiselle *Agrotis*-suvulle on annettu nimi maa yökköset (ennen maayököt), mutta muutamat tärkeimmät yksityiset lajit ovat saaneet erikoisnimet, joissa maa-sana ei esiinny, esim.: *A. segetum* orasyökkönen (ennen orasyökkö, orasperhonen, viljanoraan maaperhonen), *A. vestigialis* taimiyökkönen (ennen jälki-maayökkö), *A. exclamationis* huuto-

merkkiyökkönen (ennen pelto-maayökkö) ja *A. pronuba* morsiusyökkönen (ennen iso maayökkö).

Mittari-perhosten (*Geometridae*) lajinimet päättyvät uudessa nimistössä järjestelmällisesti mittari-sanaan. *Cheimatobia brumatan* uusi nimi on hallamittari (ennen hallaperhonen tai hedelmäpuu-lumimittari), *Ch. boreatan* lumimittari (Arolla koivu-lumimittari), *Lygris prunatan* tuomimittari (ennen valkokirjainen puistomittari), *Larentia truncatan* katkokenttämittari, *L. variatan* neulasmittari, *L. juniperatan* katajamittari, *L. autumnatan* tunturimittari, *L. hastatan* valkomustamittari (ennen valkonauhainen kenttämittari), *Deilinia pusarian* valkomittari, *Eupithecia pusillatan* lehtikuusimittari, *E. lanceatan* näremittari, *Biston hirtariuksen* käherä mittari (ennen käherä talvimittari), *Ellopiä prosapiarian* havumittari ja *Thamnonoma wauarian* herukkamittari (ennen viinimarjamittari tai karviaismarjapensasmittari).

Päiväperhosten nimet on ehdotettu yleensä päättyviksi perhonen-sanaan¹, esim.: *Papilio machaon* ritari-perhonen, *Vanessa urticae* nokkosperhonen ja *Polygonia C-album* liuskaperhonen (ennen liuskainen nokkosperhonen). Kuitenkin ovat *Lycaenat* sinisiipiä, esim. *L. argiolus* paatsamasinisiipi.

Mitä nyt esitettyyn nimistöön tulee, voidaan tietysti siitä ja sen onnistuneisuudesta olla eri mieltä. Useihin nimiin nähden oli lopulta vain makuasia, mikä monista ehdolla olleista asetettiin etusijalle. Mutta kun kuitenkin tätä nimistöä, joka on useiden hyönteistieteilijöittemme yhteistyön tulos, on koetettu harkita mahdollisimman monipuolisesti ja kun se sitäpaitsi on saanut parhaimpien suomenkielentuntijoiden hyväksymisen, olisi suotavaa, että se saisi laajan käytännön ja pääsisi vakiintumaan. Siten voisimme ehkä vähitellen vapautua siitä epävarmuudesta ja suuresta kirjavuudesta, joka tähän asti on kysymyksessä olevalla alalla vallinnut.

¹ Muihin heimoihin kuuluvista on vain silkkiperhonen, jonka nimi jo on aivan vakiintunut, saanut lajinimessään säilyttää tämän sanan.

THE FINNISH NOMENCLATURE OF INSECTS.

SUMMARY.

A few years ago, when the author set out to write a work entitled »Insects detrimental and beneficial to cultivated plants», which was published last year, he considered it important to ascertain the Finnish names of all the species and classes referred to in it. Many of them already had established names, but there were others, for which several names were in use, and finally a large number that formerly possessed no names in the Finnish language. At the same time many of the former names were unsuitable for one reason or another. A committee was therefore formed in the spring of 1932, consisting of Messrs Y. HUKKINEN, J. LISTO, U. SAALAS, N. VAPPULA and H. VÄÄNÄNEN, to work out a new nomenclature, chiefly for insects that were detrimental or beneficial to agriculture. In the following year a new committee was formed, composed of Messrs M. HERTZ, E. KANGAS, U. SAALAS and H. VÄÄNÄNEN, for drawing up a similar nomenclature in forest entomology. The work and results achieved by these committees are described in the present paper.

In the beginning of the paper former works referring to the Finnish names of insects are mentioned. J. W. MURMAN'S and P. ASCHAN'S »Eläintiede suomalaisille alkeiskouluille» (Zoology for Finnish primary schools), printed in 1866, and E. LÖNNROT'S dictionary published in 1874 and 1880, which contains a large number of popular names of insects, are quoted as the oldest works containing such names. Of the men, who later enriched the Finnish nomenclature of insects in the course of time, A. J. MELA, J. E. ARO, W. M. LINNANIEMI, Y. HUKKINEN and the present author are mentioned among others.

In the new nomenclature attention was, of course, paid in the first place to old popular names, if such names existed. For other species the names in Finnish were obtained by translating the scientific names either literally or freely. In other cases the foreign form, the habits or other circumstances closely connected with the insects were usually taken into consideration in forming the names. — In any case it was impossible to adopt any very strict rules of priority. An endeavour was made, as far as possible, to shorten the former names, though in such a way that, if the longer name was very de-

scriptive, it was at times preferred to the shorter name. An attempt was made to reduce the number of names composed of two words as much as possible, though they could not be eliminated altogether.

By means of this work it is hoped to establish the Finnish nomenclature of insects.